

Sygn. akt V U 958/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Adrianna Mongiallo

Protokolant: star. sekr. sądowy Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku R. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o rekompensatę

na skutek odwołania R. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 2 września 2016 r.

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt V U 958/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z 2 września 2016r., znak (...), odmówił wnioskodawcy R. D. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wskazując, że wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach do dnia 31 grudnia 2008r. Zakład nie uznał za pracę w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w L., gdyż stanowisko pracy w świadectwie zostało określone zgodnie z wykazem C przepisów branżowych, które uprawniały do wzrostu emerytury, a nie do obniżenia wieku emerytalnego. Wykaz C został skreślony z obowiązujących przepisów z dniem 7 czerwca 1997r.

Od decyzji odwołanie złożył wnioskodawca wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa rekompensaty. W uzasadnieniu wskazał, że będąc zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w L. w okresie od 1 lipca 1970r. do 31 grudnia 1985r. wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Dziale V pkt. 1, 4, 5 i Dziale XIV pkt. 24 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca R. D. urodził się (...) Dnia 26 lipca 2016 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury wraz z rekompensatą. W wyniku rozpoznania wniosku ubezpieczonego (...) Oddział w L. wydał w dniu 17 sierpnia 2016r. decyzję nr (...) przyznającą wnioskodawcy prawo do emerytury od 1 lipca 2016r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. Decyzją z 2 września 2016r. nr (...) -zaskarżoną w niniejszej sprawie, odmówiono mu prawa do rekompensaty, gdyż nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych do dnia 1 stycznia 2009r. Organ rentowy nie uznał jako pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia : od 1 lipca 1970r. do 31 grudnia 1985r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w L..

/bezsporne, nadto akta emerytalne ZUS/

W okresie od 1 lipca 1970r. do 31 grudnia 1985r. R. D. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w L. na stanowiskach:

- stażysty - cieśli od 1 lipca 1970r. do 2 stycznia 1972r., w tym w związku ze zdaniem w dniu 12 sierpnia 1971r. egzaminu stażowego uzyskał stawkę zaszerogowania wynagrodzenia przypisaną do stanowiska montera konstrukcji prefabrykatów betonowych;
- starszego technika budowy od 3 stycznia 1972r. do 23 maja 1972r.,
- majstra budowy od 24 maja 1972r. do 22 maja 1975r.,
- kierownika obiektu w Zespole (...) od 23 maja 1975r. do 31 maja 1976r.,
- kierownika budowy w L. od 1 czerwca 1976r. 31 grudnia 1985r.

W (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w L. wnioskodawca pracował przy budowach żłobków, przedszkoli i szkół w L.. W okresie zatrudnienia na stanowisku stażysty - cieśli wnioskodawca jako absolwent szkoły technicznej odbywał wstępny staż celem praktycznego przygotowania do pracy w zakładzie. Wnioskodawca został przydzielony do brygady cieśli i zbrojarzy. Wykonywał szalunki fundamentów, szalunki ścian - przy montażu płyt betonowych, szalunki schodów. W tym celu wymierzał i docinał deski, zbijał i wiązał szalunki. Uczył się układać zbrojenie. W dniu 12 sierpnia 1971r. zdał zakładowy egzamin stażowy i otrzymał stawkę godzinową jako monter konstrukcji prefabrykatów betonowych. Montaż prefabrykatów betonowych polegał na przygotowaniu szalunków, włożeniu między płyty zbrojenia i zalaniu betonem. Wnioskodawca do 2 stycznia 1972r. pracował w 6-10 osobowej brygadzie ciesielsko-zbrojarskiej.

Od 3 stycznia 1972r. wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku starszego technika budowy, a od 24 maja 1972r. majstra budowy. W tym okresie sprawował bezpośredni nadzór nad pracownikami budowy. Do jego obowiązków należało przeszkolenie stanowiskowe nowego pracownika, wypisanie zapotrzebowania na odzież roboczą i narzędzia, po uzgodnieniu z kierownikiem budowy - rozdzielenie rano prac bezpośrednio pracownikom, wydawanie materiałów budowlanych z magazynu budowy, bieżąca kontrola postępu robót poszczególnych brygad : murarzy, zbrojarzy, cieśli, spawaczy, malarzy, dekarzy, izolatorów, montażystów, stolarzy, kontrola obecności pracowników w pracy, wypełnianie kart pracy pracowników pracujących w akordzie. Od 23 maja 1975r. do 31 maja 1976r. wnioskodawca pracował na stanowisku kierownika obiektu w Zespole (...). Jego obowiązki były takie same, jak na stanowisku majstra budowy.

Od 1 czerwca 1976r. 31 grudnia 1985r. ubezpieczony objął stanowisko kierownika budowy. Na tym stanowisku zwiększył się zakres jego odpowiedzialności : odpowiadał za całość budowy, organizację pracy na budowie, współpracę z podwykonawcami, koordynację wszystkich robót na budowie w tym z podwykonawcami z różnych branż (robót wodno-kanalizacyjnych, elektrycznych, wentylacyjnych, gazowych), terminowość prac, jakość robót, zaopatrzenie materiałowe, uzgodnienia z dyrekcją, nadzór nad pracownikami ze strony pracodawcy. Wnioskodawca kontrolował terminowość i jakość wykonania wszystkich robót, składał zamówienia na materiały, kontrolował zużycie materiałów, odbierał materiały budowlane z magazynu zewnętrznego, prowadził rozliczenia fakturowe, potwierdzał

w dokumentach zakres wykonanych prac i kierował do zapłaty, brał udział w cotygodniowych naradach w dyrekcji, zgłaszał zapotrzebowanie na poszczególnych branżystów, przeprowadzał szkolenia BHP, prowadził książki BHP, pilnował dyscypliny pracy - sprawdzał trzeźwość pracowników, przeprowadzał rozmowy dyscyplinujące w przypadku stwierdzenia, np. oddalenia się pracownika poza teren budowy, naruszenia obowiązku trzeźwości, zgłaszał wnioski do dyrekcji o zwolnienie lub ukaranie pracownika, udzielał urlopów wypoczynkowych, przyjmował wnioski urlopowe i przekazywał je do działu kadr, dokonywał odbiorów poszczególnych etapów robót od podwykonawców, odbierał dokumentację od podwykonawców, sprawdzał jej kompletność, prowadził dziennik budowy i dokumentację budowy, sprawdzał karty pracy pracowników akordowych - mierzył ilość wykonanych prac, szalunków, wykopów, robót malarskich, wykończeniowych celem obliczenia wynagrodzenia pracowników akordowych, uczestniczył z inwestorem w odbiorach końcowych budowanych budynków, dokonywał wypłaty gotówkowej wynagrodzeń pracowników pracujących w soboty w godzinach nadliczbowych, nadzorował usuwanie usterek gwarancyjnych w wykonanych wcześniej - oddanych do użytku budynkach.

dowód: - akta emerytalne wnioskodawcy;

- akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) w L. ;

- przesłuchanie wnioskodawcy, nagranie rozprawy z 13.12.16r. , 01 : 22 : 37 - 01 : 44 : 30 ;

- zeznania świadka A. H. , nagranie rozprawy z 13.12.16r. , 00: 03 : 17 - 00: 12 : 20 ;

- zeznania świadka M. B. , nagranie rozprawy z 13.12.16r. , 00: 12 : 20 - 00: 55 : 48 ;

- zeznania świadka J. M. , nagranie rozprawy z 13.12.16r. , 00: 55 : 48 - 01 : 09 : 45 ;

- zeznania świadka R. S. , nagranie rozprawy z 13.12.16r. , 01 : 09 : 45 - 01 : 22 : 37 ;

Sąd zważył, co następuje :

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych

(Dz.U. nr 237, poz. 1656 ze zm.), rekompensata oznacza odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Zgodnie natomiast z art. 21 ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Celem rekompensaty, jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników urodzonych po 31 grudnia 1948r., zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują 2 zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty: 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej, 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat. Przesłanka negatywna zawarta została w art. 21 ust. 2 ustawy pomostowej, tj. nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obliczonej wg formuły zdefiniowanego świadczenia.

W świetle powyższego rekompensata przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nie uznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, wnioskodawca może udowadniać okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (por. wyrok SN z 2.02.1996 r., II URN 3/95).

W przedmiotowej sprawie wnioskodawca nie wykazał wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych do dnia 1 stycznia 2009r. Wprawdzie przedłożył 3 świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, jednak obejmowały one stanowiska pracy zajmowane przez wnioskodawcę w branży budowlanej, a które to stanowiska były ujęte w wykazie C dziale III stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983r. Załącznik ten został w 1996r. uchylony, co oznacza, iż praca wykonywana na tych stanowiskach nie jest pracą w szczególnych warunkach. Wnioskodawca twierdził, że w spornych okresach, pracując na budowie na różnych stanowiskach wykonywał pracę w warunkach szczególnych, w tym sprawował nadzór na budowie i był to nadzór nad wykonywaniem prac w szczególnych warunkach.

Sąd poczynił zatem ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w L. oraz zeznania świadków i przesłuchanie wnioskodawcy.

Z materiału tego wynika, że niewątpliwie nie można zakwalifikować do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku stażysty - cieśli. Wnioskodawca wykonywał bowiem wówczas prace typowo ciesielskie przy szalunkach i uczył się układać zbrojenie. Po zdaniu egzaminu stażowego pracował przy montażu płyt betonowych, co również wymagało wykonania szalunków, zbrojenia i zalania betonem, przy czym w 6-10 osobowej brygadzie wnioskodawcy pracowali zarówno cieśle, jak i zbrojarze. Wnioskodawca nie wykonywał zatem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac wymienionych w załączniku A do rozporządzenia z 7 lutego 1983r. w Dziale V. Wyłączenie już tego okresu powoduje, że wnioskodawca nie posiada 15-letniego stażu w warunkach szczególnych. Okres jego zatrudnienia w (...) w L. wynosi bowiem łącznie 15 lat i 6 miesięcy.

Oceniając natomiast pracę wnioskodawcy na kolejnych stanowiskach - tj. majstra budowy i kierownika budowy wskazać należy, że załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w wykazie A, w dziale XIV - „Prace różne”, w pkt 24 wymienia jako pracę w szczególnych warunkach - kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W orzecznictwie przyjmuje się, że uznanie czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego za pracę w szczególnych warunkach zależy od spełnienia łącznie dwóch przesłanek. Po pierwsze - dozór ten musi być sprawowany na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, co jednocześnie nie wyklucza możliwości zatrudnienia na takim oddziale osoby niewykonywającej prac w warunkach szczególnych, jednakże dominować powinni pracownicy zajmujący stanowiska objęte wykazem A. Po drugie - dozór ten musi być dozorem inżynieryjno-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie „zwykłym” dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy oraz musi być sprawowany bezpośrednio, tj. osobiście, w konkretnym środowisku pracy odznaczającym się występowaniem warunków szczególnych. Tylko takie sprawowanie kontroli - nadzoru jest pracą

wykonywaną w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, ujętą w punkcie 24 Działu XIV wykazu A ww. rozporządzenia (por. wyrok SN z 2 października 2013r., II UK 69/13 oraz wyrok SN z 3 grudnia 2013r., I UK 184/13). Jeśli nadzór spełnia te dwa warunki, a nadto wykonywany jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku związanym z określoną w wykazie kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności administracyjno-biurowe (sporządzenie dokumentacji, prace biurowe, planowane zleceń produkcyjnych, ustalanie podziału pracy dla pracowników), ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część. Pamiętać jednak należy, że czym innym jest wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok SN z 24 września 2009 r., II UK 31/09)

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy oraz mając na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania świadków i przesłuchanie wnioskodawcy Sąd uznał, że wnioskodawca będąc zatrudniony na stanowisku mistrza budowy mógł sprawować bezpośredni nadzór nad pracownikami wykonującymi pracę w warunkach szczególnych, ale i to nie oznacza, że w całym okresie zatrudnienia na danym stanowisku miałby nadzorować jako podstawowe prace wykonywane w warunkach szczególnych. Jak wskazali bowiem świadkowie nadzór majstra odbywał się nad różnymi grupami pracowników wykonującymi poszczególne prace na budowie, a byli to murarze, zbrojarze, cieśle, spawacze, malarze, dekarze, izolatorzy, montażyści, stolarze, pracownicy usuwający usterki w ramach gwarancji w oddanych do użytku budynkach. Wnioskodawca wadliwie przyjmuje, że każda praca na budowie była pracą w warunkach szczególnych. Uszło jego uwadze, że zgodnie z przepisami załącznika A według Działu V w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych jako prace w warunkach szczególnych są wymienione tylko rodzaje określonych prac, czy zawodów w pkt. 1-21 i to ściśle związane z danymi czynnościami. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze nadzorował bezpośrednio prace wykonywane w warunkach szczególnych. Zależne to było bowiem od etapu budowy.

Nie sposób również uznać, że wnioskodawca wykonywał stale prace w warunkach szczególnych będąc zatrudniony na stanowisku kierownika budowy. Oprócz argumentów wskazanych powyżej wskazać bowiem należy, że na tym stanowisku wykonywał on szereg czynności organizacyjnych związanych z prowadzeniem całej budowy, koordynacją prac w poszczególnych branżach, współpracą z podwykonawcami, zaopatrzeniem materiałowym, uzgodnieniami z dyrekcją, inwestorem, odbiorem poszczególnych etapów robót i odbiorami końcowymi, kontrolą dyscypliny pracy wszystkich podległych pracowników, rozliczeniem czasu pracy i akordu pracowników, dokumentacją budowy, sprawami BHP. Wykonywane czynności typowo organizacyjne i zarządcze nie miały związku z bezpośrednim dozorem technicznym i kontrolą międzyoperacyjną i nie mogą być zaliczone do czynności administracyjnych związanych z takim dozorem. Wnioskodawca odpowiedzialny był bowiem za całość prac i organizację pracy mającej na celu prawidłowe funkcjonowanie budowy. Była to odpowiedzialność zarówno organizacyjna, ale także i koordynacyjna oraz koncepcyjna. Zadania wnioskodawcy na tym stanowisku można określić jako zadania nadzoru organizacyjnego wyższego szczebla, a częściowo także bezpośredniego nadzoru nad pracownikami wykonującymi prace zaliczane do warunków szczególnych. Tym samym uznać należy, że w spornym okresie wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach ujętej w dziale XIV, poz. 24 wykazu A.

Wnioskodawca nie wykazał zatem wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, niezbędnych do przyznania prawa do rekompensaty.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, jako niezasadne.